

Гарадокская аперацыя 1943 г.

Іўкін В. В.

Навуковы кіраўнік Савік С. А.

Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

Уводзіны. У снежні 1943 г. савецкія войскі стаялі ля невялікага беларускага горада Гарадок – чыгуначнай станцыі на лініі Невель – Віцебск. Утрымоўваны ворагам Гарадоцкі выступ глыбока ўразаўся ў наш фронт. Да поўначы знаходзіўся чыгуначны вузел Невель, які нядаўна вызвалілі нашы войскі. «Невельскі мяшок» з вузкім праходам-«гарлавінай», у якім стаялі яго 3-е і 4-е савецкія ўдарныя войскі, паглыбляўся ў варожы фронт. Узяцце Невеля парушыла камунікацыі паміж нямецкімі групамі войскаў «Поўнач» і «Цэнтр», і фашысты рыхтаваліся да зваротных дзеянняў. Сілы для яе яны запасілі на Гарадоцкім выступе. «Невельскі мяшок» пагражаў зачыніцца [1, с. 64–65].

Асноўная частка. Бязлітасная бітва завярнулася за г. Мясцэчка – важны апорны пункт абароны гітлераўцаў на віцебскім кірунку. Тут было пабудавана чатыры лініі абароны, што выкарысталі ўмовы мясцовасці, перасечанай рэкамі, азёрамі і багатай паноўнымі вышынямі.

У лістападзе – снежні 1943 г. 16-я Літоўская стралковая дывізія брала ўдзел у атачэнні эзярэшчанскай групоўкі суперніка і вызваленні Гарадка.

З 18 лістапада зноў ідуць баі ў складзе 2-га гвардзейскага стралковага корпуса. У гэты дзень быў атрыманы загад заняць плацдарм у раёне азёр Кош – Чорнае, змяніўшы там 90-ую гвардзейскую дывізію. Ваяры пад абстрэлам пераадолелі вузкі праход паміж азёрамі Невель і Еменец, здзейснілі пераход па маршруце Рикшино, Колодовка, Воскато, Кавалі (па «Рикшинскому калідору» шырынёй менш 1,5 км). Войскам і тэхніцы давялося прасоўвацца без дарог, па багністай затопленай мясцовасці, непраходнай для любых тыпаў транспарта. Інжынерныя часткі дывізіі пад сталым артылерыйным і мінамётным абстрэлам гэтага ўразлівага калідора пракралі празныя шляхі [1, с. 65–67].

Мясцовасць уяўляла сабою шырокія суцэльныя балоты. Немагчыма было выкапаць зямлянкі, каб атуліцца, – адразу ж выступала вада. Заміж паглыбленняў у зямлі ваяры сталі будаваць накаты з бяровён, пераложаных мохам. Багністая мясцовасць, спакойна разважалі дасведчаныя афіцэры, спрыяльная тым, што танкі тут могуць прайсці толькі па адной дарозе, а яе можна ўзяць пад кантроль.

За гэту ваярскую працу 93-і асобны інжынерны батальён 16-й дывізіі быў адзначаны падзякай камандавання ўдарнаму войску, абвешчанага ўсяму яго асабаваму складу (камандзір батальёна маёр Стрельчынас).

Да 23 лістапада дывізія засяродзілася ў 16 кіламетрах паўночна-заходней Мясцэчка ў раёне Паселішчы, Воскато – краі беларускіх партызан. Выйдучы ў гэты раён, дывізія сама «залезла ў мяшок». Але тым самым яна навісла з захаду над супернікамі, які знаходзіўся ў Езярышчы і Мясцэчку.

Займаючы абарону ў раёне вёсак Паселішча, Воскато, Тихопяты да паўночнага захаду ад Мясцэчка, 16-я дывізія ўвесь час адлюстроўвала контратакі суперніка, брала ўдзел у выведцы боем у раёне азёр Малы-Кош, Чорнае і прылеглых да іх вёсак. Часта праводзіліся пошукі выведнікаў, іх групы ўвесь час ішлі ў тыл суперніка. У снежні 1943 г. дывізія брала ўдзел у аперацыі па разгроме гэтай групоўкі [2, с. 479–480].

Потым 16-я дывізія вяла абарончыя баі паміж азёрамі Малы-Кош і Чорнае паўночна-заходней Мясцэчка.

Дывізія вызваліла мястэчкі Казлы, Бойково, Рикшино (ад назвы якога пайшлі выразы «пята Рикшино», «мяшок Рикшино», «Рикшинский калідор»), Песица, Барысёнкi, Хмелинец і іншыя.

Падчас гэтых баёў 249-ы полк дзеяў не ў складзе дывізіі – яго часова перадавалі ў аперагатыўнае падначаленне спачатку 32-й кавалерыйскай дывізіі 3-га гвардзейскага кавалерыйскага корпуса, а потым 5-й гвардзейскай стралковай брыгады. Да сярэдзіны снежня вёў паспяховую абарону мяжы вёсак Странадкі і Семенцова [1, с. 76–77].

У звязку з рыхтоўляй Гарадоцкай наступальнай аперацыі сіламі 4-га ўдарнага і 11-га гвардзейскага войскаў Літоўская дывізія пачала марш на поўдзень, у кірунку Віцебска. У ноч на 24 лістапада яна заняла абарону ад возера Кош да возера Чорнага – без 249-га палка.

13 снежня 1943 г. войска правага крыла 1-га Прыбалтыйскага фронту пачалі Гарадоцкую наступальную аперацыю дзеля атачэння і разгрому езярышчанска-гарадоцкай групоўкі суперніка. Нашы войскі прадралі моцна ўмацаваную абарончую палосу суперніка паўднёвей Невеля, выйшлі на подступы да Мясцэчка, вызвалілі яго, а таксама 24 снежня пераразалі чыгунку Віцебск – Полацк.

Змеркаванне. У гэтай аперацыі ў складзе 4-га ўдарнага войска брала ўдзел і 16-я дывізія. Яна паспяхова наставала ў палосе ад возера Чорнае до возера Малы-Кош, прадраўшы галоўную палосу абароны суперніка, вызваліўшы вёску Ковальцы каля паўночнай часткі возера Кош [2, с. 497–498].

Літаратура

1. Беларуская энцыклапедыя: у 18 т. Т. 5: Гальцы – Дагон / Рэдкал.: Г. П. Пашкоў і інш. – Мн.: БелЭн, 1997. – Т. 5. – 576 с.

2. Энциклапедыя гісторыі Беларусі: у 6 т. / Б. І. Сачанка і інш. – Мн.: БелЭн, 1994. – Т. 2. – 537 с.

УДК 355

Совершенствование системы отображения информации на пунктах управления

Ильин И. А.

Научный руководитель Зикратьев В. В.

Белорусский национальный технический университет

Введение. Вооруженные конфликты, которые складываются в различных странах в конце XX – начале XXI века, дают ясно понять, что современный бой характеризуется быстротечностью, интенсивностью и динамичностью. Речь идет, в первую очередь, об стремительно меняющейся обстановке, которая кардинально может повлиять на исход боя. В таких условиях от командира требуется ежесекундно владеть актуальной информацией об сложившейся обстановке, чтобы иметь возможность незамедлительно принимать решения. С этой целью современная военная наука направлена на ускорение процессов принятия решения посредством совершенствования системы отображения информации с поля боя на пунктах управления.

Основная часть. Как известно, решение является основой управления. *Сущность управления войсками* заключается в подготовке, осуществлении и обеспечении вышестоящим органом военного управления, управляющего воздействия на подчиненные органы военного управления (войска) и получение от подчиненных информации о результатах его выполнения [1]. Из этого следует, что успех при выполнении поставленных задач достигается не только посредством правильно принятого решения и отданного приказа, но и посредством так называемой «обратной связи».

Управление войсками осуществляется с командных пунктов, которые должны быть хорошо охраняемые, надежные и оснащенные средствами управления. Особое внимание в современном бою обращается на его мобильность. Ведь если развертывание командного пункта при ведении обороны занимает большую часть времени, то личный состав, занятый развертыванием, не сможет качественно подготовить оборону в инженерном плане, что, в крайнем случае, может привести к невыполнению поставленной задачи. Кроме того, тема мобильности затрагивается исходя из того, что современные условия боя характеризуются динамичностью.

Современная военная наука довольно быстро отреагировала на вышеизложенные проблемы и поставила на вооружение ряд мобильных пунктов